

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

H. de Jong / Amsterdam

DE HEL

Het is niet zo'n voor de hand liggend onderwerp waar ik in deze korte minuten van de middagpauze-dienst mee kom. Maar, een tijdje geleden heb ik tot u gesproken over de duivel. En toen ik voor deze beurt gevraagd werd, dacht ik: wie a zegt, moet ook b zeggen. Als ik de vorige maal geconstateerd heb dat je vandaag in de meeste kerken weinig meer over de duivel hoort spreken, dan geldt dit immers in nog sterker mate van de hel: een onderwerp waar een reus van een taboe op ligt. „Hel en verdoemenis preken“ is zo'n schrikbeeld dat je 't als dienaar van het evangelie wel uit je hoofd laat om zelfs die woorden maar te noemen.

Toch moet ik ten aanzien van de hel hetzelfde opmerken als wat ik ook al zei toen ik het over de duivel had, dat het er namelijk niet alleen maar aan de rand van de bijbel over gaat, zijdelings en terloops, maar dat het in tegendeel de Here Jezus zelf is, uit wiens hand de meeste woorden daarover gekomen zijn. Ik zou u passages uit het evangelie kunnen voorlezen, waarin de donkere woorden over de hel haast refreinachtig door het onderwijs van de Heiland heendaveren. Ach, u kent zijn zegswijzen misschien (nog) wel: „aldaar zal het geween zijn en de knersing der tanden“, of: „waar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust“, of: „werpt hem uit in de buitenste duisternis“.

Hier maak ik even halt om u iets te laten zien dat u mogelijk helpt.

Als Jezus de hel tegelijk „het eeuwige vuur“ en „de buitenste duisternis“ noemt, is het duidelijk dat Hij beeldspraak gebruikt. Want beide voorstellingen, die van vuur en die van duisternis, druisen tegen elkaar in. En als dus Jezus' woorden over de hel beeldsprakig zijn, wil dat zeggen dat het ons niet mogelijk is, er over de hel preciese voorstellingen op na te houden. Het is dus, om aan het bestaan van een hel te geloven, niet nodig om, zoals bijvoor-

beeld de middeleeuwen dat deden, zich vast te leggen op allerlei beelden van rondspringende, gehoornde duivels die het vuur oppoken. De bijbel vergt zo'n rijk gestoffeerd helle-geloof niet; houdt veeleer zijn spreken erover sober en zegt zonder beeldspraak dat de hel de plaats is „verweg van het aangezicht des Heren“ (2 Thessalonicenzen 1 : 9), dat wil zeggen: HIJ is daar niet, en dat is het ergste. Verwerpt dus het geloof aan het bestaan van een hel niet omdat u zich ergert aan de fantastische naïeve beelden waarin dat geloof niet zelden vervat is. De bijbel bindt u daaraan niet. Maar dat nu verder daargelaten.

Ik wil er in dit korte moment inderdaad de grootste nadruk op leggen dat het Jezus Christus zelf is die het vaakst en het indringendst over de hel spreekt. Dat wil zeggen: Hij die ervan verlost, Hij heeft het erover. Hij die hem overwonnen heeft, Hij brengt hem ter sprake: „Jezus die ons redt van de komende toorn“, zoals Paulus schrijft. Zoals het in geval van ziekte een geruststelling is wanneer over uw gevaarlijke kwaal gesproken wordt door een kundige arts, zo en nog veel en veel meer is het een troost dat over wat ons het meest bedreigt gesproken wordt door Hem die ons het meest heeft liefgehad; door Hem die zegt: „Ik ben het; vrees niet!“ Zo verliest het allergevaarlijkste zijn dreiging en verschijnt het allereergste in het bijzijn van Jezus als overbodig en achterhaald: Wij kunnen zeggen, dood waar is uw prikkel, hel waar is uw overwinning? (1 Cor. 15 : 55).

Maar als de hel achterhaald is dan is het toch goed dat we er tegenwoordig niets meer over horen? Dat is te snel gesproken.

Overweeg bijvoorbeeld dit: door te spreken van de hel trekt de bijbel al onze menselijke angsten als het ware in het ene punt van dat allerergste samen en de hel wordt zo verzamelplaats van alles wat wij aan vrees bij ons dragen. En als dan zo al onze angsten rondom de hel samengedromd zijn, krijgen ze dáár samen met de hel te horen: jullie zijn onnodig. Want Christus is er en Hij heeft jullie verslagen. Zo wordt met onze angsten niet gespot of de draak gestoken; ze worden ook niet ontkend en we worden er helemaal niet tactisch van afgeleid — nee, ze worden serieus genomen. De bijbel zegt tegen ons: al die bestemde en onbestemde gevoelens van vrees, waar jullie mee rond lopen, ze zijn terecht, nog veel meer terecht dan je beseft. Want alle angst is ten diepste helleangst. Zo verdiept de bijbel eerst onze vrees tot helle-vrees en zegt dan vervolgens, of eigenlijk tegelijk, dat Christus is gekomen om ons ervan te verlossen door onze dood te sterven, door onze schuld te boeten, door onze straf te dragen.

De hel is er, zegt Hij, maar hoeft niet. Wat Mij betreft blijft hij zo leeg als een school in de vakantie en gaat alleen de duivel erin.

Tegenwoordig denkt men het woordje „hel“ uit het christelijke woordenboek te kunnen schrappen. Of liever gezegd: Men geeft er een andere betekenis aan. „De hel is hier“ hoor je zeggen. En men bedoelt bijvoorbeeld de dreiging van een kernoorlog. De hel wordt atoomhel.

Dat lijkt veel reëler dan wat de bijbel zegt. Maar let nu op: bij deze nieuwe hel is er niemand die zegt: ik heb hem overwonnen. Dat moeten we namelijk zelf doen. En we weten het allemaal: zolang er nog één misdadige gek rondloopt, die het in zijn hoofd krijgt op de knop te drukken, is de atoomhel niet overwonnen. De atoomhel — daar staat geen evangelie tegenover, alleen het machteloze gebod: zorg dat dat gevaarlijke spul verdwijnt. Daarom veroorzaakt de moderne hel iets wat je bij Jezus in zijn spreken over de hel nooit vindt: paniek, radeloze angst onder de mensen. Dat komt doordat de moderne hel en de moderne verdoemenis worden gepredikt zonder evangelie, zonder dat iemand zegt: ik ben er, vrees niet! De bijbelse hel predikt de grootste angst — maar verpakt in de grootste geruststelling. De moderne hel predikt angst zonder geruststelling.

Daarom durf ik de stelling aan dat wanneer we blijven bij wat de bijbel over de hel zegt, wij tegen onze zware tijd beter opgewassen zullen zijn. Want als die bijbelse hel gepredikt wordt, dan zal wie gelooft zeggen: als dat allergeenste gevaar bezworen is, dan zijn er ook voor het minder grote gevaar beloften. Als Christus het hoofdprobleem van ons menselijke bestaan

(vervolg op pagina 334 - 1e kolom)

IN DIT NUMMER

- 333 Drs H. de Jong, De Hel
- 335 Ds C. P. Plooy, Leegloop van kerken (4)
- 335 Dr H. M. Mulder, Naar een eenheid waar je stil van wordt... (2)
- 336 D. W. L. Milo, Een kerklied met dubbele bodem
- 338 Liturgische Werkgroep Eindhoven, Het Liedboek
- 338 Drs O. Mooiweer, Persschouw

C. P. Plooy / Ede

LEEGLOOP VAN KERKEN (4)

„De Kerk kan leeglopen door eenzijdige en onvruchtbare naar binnengekeerde vroomheid, maar ook onder de vermoeiende zweepslagen van een neo-wetticisme vol sociale en politieke opdrachten”. Aldus ds J. Overduin in zijn onlangs op zijn tachtigste verjaardag verschenen boek. Ik zou de auteur, die op zo hoge leeftijd nog zo fris

en aktueel kan schrijven, van harte geluk willen wensen!

Ook dit boek van Overduin getuigt weer van zijn grote bezorgdheid over het kerkelijk leven. Hij gaf zijn boek de titel mee: „Hier beneden is het...”.

Het komt erop aan wat we nu invullen op de drie stippen.

„Hier beneden is het niet”, of „Hier beneden is het wel”.

De zeventiende eeuwse domineedichter Jodocus van Lodenstein zong van het eerste.

„Hoog, omhoog, het hart naar boven, hier beneden is het niet.

’t Ware leven, lieven, loven is daar, waar men Jezus ziet.

Wat men hoort en ziet op aard’ is des mensenziel niet waard.

Wil men leven, lieven, loven: hoog, omhoog, het hart naar boven”.

Op deze hemelwaarts gerichte geloofsbeleving is een sterke reactie gekomen in onze tijd. De gestage verkondiging van de „medemenselijkheid” en de maatschappijkritische prediking hebben het er zon-

dag aan zondag ingehamerd: „Hier beneden is het wel”.

Waarom vult ds Overduin nu in de titel van zijn boek het laatste woord niet in? Omdat hij beide invullingen eenzijdig acht. Heilloze polarisatie dwingt tot keuze uit een verkeerd gesteld dilemma. Alsof we één van tweeën zouden moeten kiezen: „hier beneden is het wel” of „hier beneden is het niet”.

Zelfs Van Lodenstein kan het niet zo eenzijdig bedoeld hebben in zijn omstreden gedicht. Schreef hij, aldus Overduin, geen boek over „De heerlijkheid van een waar christelijk leven, uitblinkende in een godzalige wandel”? De bedoeling zal dan toch wel zijn: hier beneden godzalig wandelen.

Maar tegelijk hebben enige eeuwen lang vrome gelovigen in ons land geleefd bij de Staten-Vertaling van Filip. 3 : 20: „Onze wandel is in de hemelen”. Moest dat niet verwarrend werken? Zong men dan toch terecht: „Hier beneden is het niet”? De nieuwe vertaling van Filip. 3 : 20 geeft ons een meer omvattende visie op het geloofsleven: „Wij zijn burgers van een rijk in de hemelen, waaruit wij ook de Here Jezus Christus als Verlosser verwachten”.

Hier is geen sprake meer van elkaar uitsluitende gedachtenlijnen: alleen naar boven gericht, of alleen naar beneden gericht. Geen opgedrongen keus tussen „hiernamaals” of „hiernumaals” (wat een akelige woorden, allebei!). Maar waar gaat het om? Het gaat om het oriëntatiepunt van ons leven als christenen.

Ons oriëntatiepunt, aldus Paulus in Filip. 3 : 20, is in het Koninkrijk Gods, dat nu nog zijn hoofdkwartier in de hemel heeft, omdat Christus daar nu zetelt en regeert. Hem is gegeven alle macht, zowel in de hemel als op de aarde!

Vanwege dat „in hemel en op aarde” kan er geen sprake zijn van kiezen tussen hemel en aarde, boven en beneden, nu en straks. Er is voor het geloof een heel andere keuze: voor onze Grote Heer, Jezus Christus!

Onze enige troost en laatste verwachting kan dan ook nooit zijn: eenmaal „ziel-ig” in de hemel aankomen, met achterlaten en prijsgeven van ons lichaam op aarde. Zij, die hun wandel in de hemelen hebben, of beter: als burgers staan ingeschreven in het Rijk, dat nu nog in de hemel is, zien niet uit naar hun opname in de hemel, maar naar Christus’ nederdaling op aarde!

En wat komt Hij hier dan doen? Hij komt onze vernederde lichamen veranderen en gelijkmaken aan Zijn verheerlijkt lichaam! (Filip. 3 : 21). Zoveel is het lichamelijke Hem waard! Toch immers maaksel van Gods handen! Wonderlijk gegeven eenmaal door Hem zelf in de moederschoot (Psalm 139 : 13, 14).

* * *

Tegen iedereen, die zijn oriëntatiepunt uitsluitend „hier beneden” heeft, zullen we moeten blijven zeggen: „Hier beneden is het niet”.

(vervolg van pagina 333)

DE HEL

heeft opgelost (dat we namelijk eens zonder verschrikken voor onze Schepper mogen verschijnen) dan zal Hij ons ook helpen bij de minder grote moeilijkheden. Hoe? Wel, Hij is toch Almachtig? Hij kan onze vredes-inspanningen zegenen en op ons gebed ook de gevaarlijke gekken bedwingen, bekeren zelfs. Maar het moderne helle-geloof zou zich eens moeten afvragen: zorg ik misschien voor het doemdenken? Ben ik misschien de oorzaak van de groeiende paniek? Ga ik misschien het omgekeerde bereiken van wat ik beoog?

Ik wil van de ene hel van de bijbel af; is de uitkomst misschien dat ik er nu twee krijg: één voor dit en één voor het toekomstige leven?

—☆—

Daarom wek ik iedereen op om vandaag met nieuwe oren te luisteren naar een oud woord van Jezus: „Vrees niet voor degenen die slechts het lichaam kunnen doden en daarna niets meer; vrees voor Hem die beide lichaam en ziel kan verderven in de hel” (Luk. 12 : 4, 5). En ik omschrijf dit voor deze keer zo: Vrees niet voor de atoomhel, maar vrees voor de echte hel. En weet dan dat er voor de echte hel een echte Verlosser is. Als we die aangrijpen, dan zullen we ook tegenover minder grote gevaren rustiger zijn, meer handelingsbekwaam. Want als één mens-type in onze gevaarlijke tijd gevaarlijk is, dan is het de door paniek bevangen mens. De moderne hel- en verdoemenis-prediking maakt die, is mijn indruk, omdat het wéér een helleprediking is zonder Verlosser, zoals we nu al zo vaak in de geschiedenis hebben meegemaakt.

pastorale notities

door
H. Amelink

Grauw

Prof. dr. K. J. Popma spreekt in zijn boek „Eerst de Jood, maar ook de Griek”, Franeker, 1950 over de roeping van een mens. Hij zegt dat de mens geroepen is tot een taak en tot de zaligheid en dat het wijs is, in de Bijbelse zin van het woord, als we de roeping tot onze taak en tot de zaligheid niet uit elkaar trekken. In dat verband zegt hij: „Zelfs in het mensenleven, aan deze zijde van het graf, is het een bitter onheil, als de mens werkloos is. In nog veel sterker mate geldt dit van de volmaakte werkloosheid, dat is de verlorenheid in buitenste duisternis”.

Uit mijn jeugd herinner ik me de lange rijen werkelozen die voor de stempelokalen stonden in de crisis van de dertiger jaren. Hoewel ik

zelf geen last had van werkeloosheid of iets dergelijks, heb ik er wel zó veel van gezien op straat, en in eigen omgeving, dat ik het niet vergeten ben. Wie in die jaren niet met dichte ogen door de straten en wegen van ons land ging, kon zien wat een bittere ellende er werd geleden.

Die rijen maakten een grauwe indruk. Zodra je armoede aan mensen kunt zien, dan wordt alles vaal en vuilgrijs. Die grauwhed is voor mijn gevoel alleen maar overtroffen in de oorlog. Toen de honger kwam met de hongertochten. Ook dat was grauw.

Nu we wéér grote werkloosheid hebben in ons land en in ons werelddeel, moet ik er vaak aan terugdenken: Zeker: de lange rijen zijn er niet. En de grauwhed heb ik nog niet gezien, maar wel weer

het bittere onheil, zoals Popma het zo treffend noemt.

Als we in de westerse wereld niets weten te doen aan dit onheil, dan kan het onheil alleen maar groter worden en dan kon „het grauw” wel eens in opstand komen.

Het meest verontrustende bij dit alles is dat er eigenlijk niemand is die een oplossing weet. En als iemand een oplossing aanbiedt, dan zijn er altijd wel weer anderen die beweren dat het op die manier niet kan. Nu we een nieuw kabinet hebben die voor de taak staat te zorgen dat het leven niet grauw wordt en als eerste taak toch wel heeft aan het bittere onheil van de werkloosheid een einde te maken, doen de christenen goed hun gebeden te vermenigvuldigen voor de overheid. Moge de God van alle genade de bestuurders van ons land geven dat zij ons rechtvaardig, wijs en zacht regeren. Opdat het bittere onheil terug gedrongen moge worden. Het is niet goed hogere inkomens te sparen en de mensen van het grauwe leven te korten.

KERKELIJK LEVEN

Sursum corda: de harten omhoog. „Zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus nu nog is, gezeten aan de rechterhand Gods” (Col. 3:1).

Maar als ons hart op „boven” georiënteerd is, zullen onze voeten hier beneden de rechte wegen weten te vinden en zullen onze handen de juiste dingen weten aan te pakken - hier beneden, bij het licht van boven!

Het eenzijdig kiezen voor horizontaal of voor vertikaal leven heeft de kerken geen goed gedaan. Het kerkvolk wordt dodelijk vermoeid door de, nu eens naar de ene kant en dan weer naar de andere kant doorslaande, pendelbeweging in de prediking.

De ene tijd moesten ze zingen „hier beneden is het niet” en de andere tijd was het weer „hier beneden is het wel”. Door de ene prediker worden ze horizontaal geleid, door de andere weer vertikaal. De ene zondag krijgen ze de opdracht: „zoek de dingen, die boven zijn” - en de andere zondag: „bedenk de dingen die op de aarde zijn”. Het kan niet uitblijven dat in een tijd, waar men van geen kerk scheuring meer weten wil, toch ondergronds de breuken er wel degelijk zijn, en hier en daar ook aan het licht komen.

Uit kerken, met een eenzijdige „hier beneden is het niet”-prediking lopen mensen weg, die de voorkeur geven aan meer materialistische bijbelverklaring en maatschappijkritische prediking.

En uit kerken waar dat laatste schering en inslag is van de prediking, gaan mensen heen, die elders brood voor hun zielen zoeken.

* * *

En hoe staat het met de jonge generatie?

De laatste verkiezingen lieten een duidelijke voorkeur van vele jongeren voor de V.V.D. zien. Men spreekt van toenemend materialisme en narcisme (d.w.z. het volledig op zichzelf betrokken zijn). De grote toeloop van jongeren naar EO-dagen doet vermoeden, dat hier achter zit een zich afkeren van een eenzijdige „hier beneden is het”-prediking.

Als de balans nu maar in het evenwicht komt, van Filip. 3:20, 21 en Col. 3:1-4!

„Wanneer een tijdlang het exodus-model van de trekgod, die politieke

bevrijding schenkt, eenzijdig naar voren is gebracht, ontstaat van lieverlee een heimwee naar het vaderhuismodel, van rust en geboortigheid.

Dwars door het gedruis van actiegroepen, die elke dag beweren, dat het hier beneden wel degelijk is, horen we nu weer roepen: kijk ook eens naar boven, want een mens is meer dan handen en voeten en meer dan een grote mond, en meer dan van en voor de wereld; hij is boven en in alles mens van God!” (Overduin, in een artikel in het Centraal Weekblad)

Overduin haalt in dit artikel ook dr C. Aalders aan, de bekende pastoraal-theoloog, die in „Woord en Dienst” schreef (24 okt. 1981): „Theologen en psychologen hebben de mensen van onze tijd hun „ziel” ontnomen en er „deze wereld” voor

in de plaats gegeven. En wat voor wereld! Een wereld, beheerst door machten en krachten, die we op geen enkele wijze meer in de hand hebben. De Bijbel noemt deze wereld een gevallen wereld, maar daar geloven we niet meer zo in. We zouden deze wereld wel eens even hervormen, maar we zijn zelf in de valkuil van het materialisme terecht gekomen.

Wat baat het als we de hele wereld winnen, en schade lijden aan onze ziel (Matth. 16:26). Dat ons bestaan iets te maken heeft met een dieper gaand proces dan welvaarts- en welzijnstechnieken ontwikkelen, dat is men nu vergeten. En toch zoekt de mens juist dat opnieuw! Daarom richten vele jongeren zich naar het Oosten, waar men dit geheim van het bestaan op welke wijze ook heeft vastgehouden”.

Ook een stuk „leegloop van kerken”... naar de mystiek van het Oosten?

En naar de bevrediging van religieuze gevoelens in het Westen?

De r.k. schrijver Jan Peters ziet in onze tijd „een bijna primitieve uitbarsting van religieuze gevoelens bij de kinderen van de generatie, die had gedacht, dat de religieuzeit voorgoed tot het verleden behoorde”.

Maar als deze honger naar ervaring niet onder de tucht blijft van de Openbaring, dan wordt ook dit een „hier beneden is het”-geloof.

Wat is er een schreeuwende behoefte aan volstrekt-bijbelse, voluit evangelische, hemel en aarde omvattende prediking van het Koninkrijk der hemelen!

De volgende keer het laatste artikel van deze serie.

H. M. Mulder / Kampen

Naar een eenheid waar je stil van wordt...

(2)

Schriftstudie over Johannes 17

Gebod om verheerlijking van de Gezondene

Als we, zoals ik voorstelde, Johannes 17 'gewoon' willen lezen, moeten we aanstands op onze hoede zijn. In de vertaling van het NBG staat als opschrift boven het hoofdstuk: Het Hogepriesterlijk gebed. Deze karakterisering heeft een eerbiedwaardige ouderdom van vier eeuwen. Maar, zoals met meer opschriften boven Schriftgedeelten het geval is, wordt hierdoor het wezenlijke van de inhoud niet scherp getekend. Onwillekeurig denken we immers bij de term Hogepriesterlijk aan het offer van Christus aan het kruis, terwijl heel duidelijk is, dat dit offer in Jezus' gebed niet op de voorgrond staat. Daarnaast vindt bij velen de gedachte ingang, dat Jezus als Hogepriester voor de zijnen bidt.

In een zakbijbel-uitgave van ruim 40 jaar geleden van de Statenvertaling luidt het opschrift boven ons hoofdstuk: Gebed van Jezus voor zijn discipelen. Nu wordt in vers 9 letterlijk gezegd: „Ik bid voor hen”, d.i. voor de discipelen, en in vers 20: „Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen die door hun woord in Mij geloven”, maar is daarmee het eigenlijke onderwerp van Jezus' gebed gekenschetst? Het ligt niet voor de hand. Dat blijkt wel, als we letten op de indeling van ons hoofdstuk in de Rooms-Katholieke Canisius en Wilibrord vertalingen. In beide vinden we de indeling: vs. 1-6 Jezus bidt voor zichzelf; vs. 6-20 Jezus bidt voor zijn leerlingen; vs. 20-26 Jezus bidt voor alle gelovigen. Daarbij is reeds de karakterisering van de versen 1-6 niet aan-

Bovendien is elk opschrift dat geplaatst wordt boven ons hoofdstuk een belemmering voor het overzien van de eenheid met de voorgaande hoofdstukken. En er is juist zo'n nauwe samenhang van Johannes 17 met heel de afscheidsprediking van Jezus en in wijder verband ook met heel het Evangelie van Johannes. Daarom willen we beginnen met het eerste vers van die afscheidsprediking, 13:31.

Wanneer Judas is ontmaskerd als de verrader en is vertrokken, zegt Jezus: „Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt”. Hoort u de overeenkomst met Jezus' bede: „Vader, de ure is gekomen; verheerlijk uw Zoon, opdat uw Zoon U verheerlijk” (17:1)? Opvallend is, dat Jezus nu bidt om datgene wat Hij aan het begin reeds vervuld weet. Hij heeft zijn zending volbracht en daarin zijn Zender tot heerlijkheid gebracht.

Dat is de grondtoon van het gebed in ons hoofdstuk. En we zullen zien dat die twee elementen: verheerlijken, heerlijkheid en zenden, gezonden zijn, bepalend zijn voor heel de gedachtengang van Jezus' gebed, zoals zij dat ook zijn voor heel Johannes' evangelie-beschrijving. Denkt u maar aan vers 14 in het eerste hoofdstuk, centraal voor heel het boek: „Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders”. Daarnaast keert in Johannes 3 tot 17 in elk hoofdstuk terug, dat de Vader „de Zoon gezonden heeft”, in de meeste hoofdstukken zelfs verschillende malen. Het klinkt als een voortdurend refrein door heel dit Evangelie, uitmondend in vers 3 van ons hoofdstuk: „Dit nu is het eeuwige leven, dat zij u kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus die Gij gezonden hebt”, waarbij zich aansluit vers 25: „... dezen weten, dat Gij Mij gezonden hebt”.

In die gedachtengang vindt ook de vermelding van 'eenheid' haar plaats. Die eenheid is essentieel voor Jezus' werken in de wereld en de voltooiing er van. Allereerst de volkomen eenheid tussen Vader en Zoon in het werk der verlossing: de wisselwerking in het handelen van de Vader en de Zoon, het doorgeven van wat de Vader toebehoort door de Zoon aan de zijnen, de zijnen die aan de Zoon gegeven zijn door de Vader, maar die Hij op deze wijze en door zijn gemeenschap met hen houdt bij en bewaart voor de Vader. Merkt u, welk een

(vervolg op pagina 336 - onderaan)

D. W. L. Milo / Dalmally

Een kerklied met dubbele bodem

Toen de Britse koning George de Vijfde 25 jaar had geregeerd, werd dat zilveren jubileum nationaal en uitbundig gevierd. Het was in het 70e jaar van zijn leven — zijn laatste jaar — en Britten houden van hun vorsten. Het was in 1935.

Een van die festiviteiten was een groots concert in de Albert Hall te Londen, uiteraard bijgewoond door de koning en zijn gemalin Mary. Aan het eind van het programma werd bekendgemaakt, dat op verzoek van de jubilerende vorst alsnog gespeeld en gezongen zou worden: het lied „Jerusalem”. De duizenden aanwezigen hebben toen staande het hier algemeen bekende lied van William Blake gezongen.

Sedertdien is het een inzetten in Engeland om, aan het slot van de jaarlijkse reeks promenade-concerten in de Albert Hall, dit lied samen te zingen. Wie „the last night of the proms” wel eens voor de televisie heeft gevolgd, zal verbaasd hebben gestaan over de bezieling en de bewogenheid waarmee dit lied massaal wordt gezongen; een lied dat, wellicht half begrepen, dit volk sterk aanspreekt in zijn onderbewustzijn; een lied, dat het huidige volk verbindt met zijn oude geschiedenis, door legendes overgeleverd; een lied, dat spreekt van reformatie en van geestelijke strijd, met woorden van David, Eliza en Paulus.

„Jerusalem” werd gedicht door William Blake (1757-1827), later getoonzet door Sir Hubert Parry (1848-1918). Het verscheen eerst in een van zijn bundels „Profetische Boeken”, later in de kerkelijke zangboeken en het komt eveneens in de huidige editie van het Church Hymnary voor. De toonkunstenaar gaf een inleidende herkenningmelodie, die ook als tussenstuk dient en het materiaal voor de afsluiting levert. De melodie is voor- naam en van het profetisch niveau van de hymne zelf.

langzaam en beziield

And did those feet in ancient time
Bring me my bow of burning gold!

walk upon England's mountains green?
bring me my arrows of de- sire!

And was the Holy Lamb of God
Bring me my spear! O, clouds, unfold!

on England's pleasant pastures seen?
Bring me my chari- ot of fire!

And did the countenance di- vine
I will not cease from mental fight

shine forth upon our clouded hills?
nor shall my sword sleep in my hand,

And was Je-rusalem builded here,
till we have built Je-ru-sa-lem

among these dark sa-ta- nic mills?
in England's green and pleasant land.

Vervolg van pagina 335

Naar een eenheid waar je stil
van wordt...

vérstrekkende betekenis er is gelegen in de bede: „opdat zij allen één zijn, gelijk wij”? Laten we de tot dusver gekregen indruk op een (beperkt) aantal punten toetsen en daarmee de betekenis van de ‘eenheid’ proberen te concretiseren.

*De ‘eenheid’ en de zending van Jezus
in de wereld (1-6)*

Over één-zijn wordt in dit gedeelte woordelijk niet gesproken. Dat gebeurt eerst in vers 11: „dat zij één zijn zoals Wij”, waar de apostelen het onderwerp vormen. Wel is in onze verzen heel duidelijk sprake van de eenheid van Vader

en Zoon, en daarom zijn zij ook van betekenis voor het verstaan van het één-zijn der gelovigen „zoals Wij”. Maar we zullen zien dat die eenheid zelf er ook in wordt aangeduid, nl. in vers 2.

„Het uur is gekomen”, nl. van de voltooiing van het werk dat de Vader aan de Zoon heeft opgedragen (4). Daarom volgt er ook: „Vader, verheerlijk uw Zoon, opdat de Zoon U verheerlijke”. Want beiden, de Vader en de Zoon, zijn bij die voltooiing betrokken. Niet alleen in de erkenning door de Vader van het door de Zoon volbrachte werk. Neen, in het openbaringswerk van de Zoon werkt de Vader zelf: „de Vader die in Mij blijft, doet zijn werken” (14 : 10). Zó innig is hun samenwerken in de openbaring van de naam van God, zó diep hun eenheid. Jammer, dat in de vertaling „Groot Nieuws voor u” onze aandacht in geheel andere richting geleid wordt: „Vader, mijn tijd is gekomen...”

Deze samenwerking en wisselwerking tussen de Vader en de Zoon blijft in alle verzen van ons gedeelte aan de orde: De Vader heeft aan de

Zoon macht gegeven over alle vlees, opdat de Zoon aan de mensen die de vader Hem heeft gegeven, eeuwig leven zou schenken (2). Het eeuwige leven is „dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Hem die Gij gezonden hebt, Jezus Christus (3). Spreekt Jezus over het volbrengen van het Hem door de Vader opgedragen werk met de woorden: „Ik heb U verheerlijkt op de aarde” (4), daarna bidt Hij om verheerlijking in volkomen eenheid met de Vader „bij Uzelf met de heerlijkheid die Ik bij U had, eer de wereld was” (5).

Temidden van al deze heenwijzingen van de volkomen samenwerking tussen de Vader en de Zoon vinden we nu in vers 2 een aanduiding van de eenheid der gelovigen. Om dit in een Nederlandse vertaling te kunnen zien, moeten we uitgaan van de Statenvertaling, die de Griekse tekst zo nauwkeurig mogelijk weergeeft. We lezen daar: „opdat al wat Gij (Vader) Hem (de Zoon) gegeven heeft, Hij hun het eeuwige leven geve”. Best mogelijk, dat u deze zin niet begrijpt. Dan ziet u meteen het probleem waarvoor bijbelvertalers slag op slag staan.

De vertaling zou kunnen luiden:

En wandelden deze voeten in oude tijden
over Engeland's groene bergen?
En is het heilige Lam van God
in Engeland's mooie landouwen gezien?
En lichtte het Goddelijk aangezicht
op onze bewolkte heuvels?
En werd Jerusalem gebouwd, hier
tussen die zwarte demonische mijnen?

Breng mij mijn boog van vlammend goud!
Breng mij mijn brandende pijlen!
Breng mij mijn speer! O wolken, wijk uitteen,
brengt mij mijn vurige strijdswagen!
Ik zal de geestelijke strijd niet beëindigen,
noch mijn zwaard in mijn hand laten rusten,
voordat ik Jerusalem heb herbouwd
in Engeland's groene, schone land.

De dichter woonde waarschijnlijk als jongen in Glastonbury, in het district Somerset. In die plaats werd zijn naam althans herhaaldelijk gevonden. Toen hij veertien jaar was werd hij als leerling aan een Londons graficus toevertrouwd, welke opleiding zeven jaar heeft geduurd. Tijdens die periode heeft de jonge Blake zijn eerste gravures gemaakt. Ze hadden betrekking op Engeland's verre verleden en een ervan heet „Jozef van Arimathea op Albion's rotsen”.

Blake, die later veel religieus-filosofische werken publiceerde (ze zelf illustreerde en drukte), was als jongen vertrouwd geworden met de in Somerset en Cornwall levende legende: dat Jozef van Arimathea als tin-handelaar regelmatig Zuidwest Engeland met zijn tin-, koper- en lood-mijnen bezocht; dat deze Jozef een oom was van Maria en alzo een oudoom van de knaap Jezus; en dat hij Hem meermalen heeft meegenomen op zijn reizen naar Engeland; tenslotte dat Jezus, een of meer jaren voor Zijn optreden in Palestina, enige tijd in studie en voorbereiding heeft doorgebracht nabij het vroegere Avalon, dat vandaag Glastonbury heet.

Deze legende is duidelijk de basis van Blake's gedicht. Een Engels schrijver¹⁾ zegt, dat de mysticus Blake er geen twijfel over laat bestaan, dat hij de overlevering aanvaardde: dat Jezus een deel van Zijn leven in Somerset heeft gewoond.

Door diversen wordt Blake, met zijn eigen mythologie²⁾ en een mystieke filosofie³⁾, „onbegrijpelijk” geacht⁴⁾. Ds W. Barnard⁵⁾ noemt zijn „vervoerend en beeldend” gedicht „onvertaalbaar”. Maar voor wie de moeite neemt de oude legende aan te horen en door te denken — wordt het duidelijk, dat Blake niet gefantaseerd heeft; en dat de overlevering niet op dwaze vertelsels, maar op sterke historische gegevens berust. Dat hopen we aan te tonen.

Blake was geen meeloper. Hij had een afschuw van het materialisme en rationalisme van zijn dagen. Tegelijk was hij van een hartstochtelijk geloof in de bevrijdende kracht van de verbeelding. Dat zijn twee punten, die hem onze tijd nabij brengen. Ook wij kennen de weerzin tegen de „dark satanic mills”, die uitwassen van ons technisch vernuft, van ons rationalisme, ons materialisme. Ook wij kennen de wens om de weg terug naar de natuur te vinden; om ons in de paradijselijke staat terug te dromen; of om ons „auf Flügeln des Gesanges” het nieuwe Jerusalem binnen te zingen. Want de Schrift leert ons verstaan dat we „met het hart geloven tot gerechtigheid — maar met de mond belijden tot zaligheid”⁶⁾.

Daarbij moet onze verbeelding aan het werk gezet worden. Gezonde verbeelding is immers niet het spinnen aan wensdromen — maar het openstaan voor alle mogelijkheden, die God in zijn onbegrensde arsenaal ons ter beschikking stelt.

Een voorbeeld van gezonde fantasie? Sinds eeuwen heeft de mensheid tevergeefs gezocht naar de betekenis van Homerus' heldenzangen, die wel uit zijn duim gezogen schenen te zijn. Maar Heinrich Schliemann (1822-1890), een Duitse jongen met fantasie, heeft de Griekse oudheid van Homerus' met zijn spade aan het licht gebracht. Niemand geloofde dat Homerus' goden en halfgoden ooit hadden bestaan. Bijna niemand zag in Homerus een bard, laat staan een historieschrijver. Maar door Homerus letterlijk te nemen en zijn gedichten als betrouwbaar te aanvaarden, groef Schliemann verborgen schatten, verloren steden en prachtige paleizen op, die duizenden jaren begraven waren geweest⁷⁾.

Laten we nu vast zeggen, dat de overlevering in Somerset en Cornwall

overvloedige steun vindt in vele oude manuscripten. Overlevering, die in de Bijbel volle ruimte en soms enige grond vindt.

¹⁾ C. C. Dobson in „Did our Lord visit Britain?” — ²⁾ mythologie, die de Keltische bard Ossian volgt — ³⁾ filosofie, in aansluiting op de natuurfilosoof en mysticus Swedenborg (1668-1772) — ⁴⁾ Winkler Prins — ⁵⁾ Compendium, kol. 696 — ⁶⁾ Rom. 10 : 10 — ⁷⁾ Ilias en Odysse — ⁸⁾ C. W. Ceram, „Goden, graven en geleerden”.

Zij moeten kiezen: of zo dicht mogelijk blijven bij wat er staat in het oorspronkelijk, met het risico - zoals we hier zien - dat het misschien onduidelijk wordt; of een vlotte verstaanbare tekst bieden, waarbij echter één of meer elementen van de grondtekst verloren gaan. Dat laatste gebeurt in de meeste nieuwere vertalingen van deze tekst. In de vertaling NBG lezen we: „om aan al wat Gij Hem gegeven hebt, eeuwig leven te schenken”. Dit begrijpen we gemakkelijker, al hebben we even moeite met het onzijdig „al wat”, omdat het toch om mensen gaat. Veel vertalingen gaan dan ook een stapje verder: „aan allen die Gij Hem gegeven hebt”.

Keren we nu terug naar de eigenlijke tekst en dus naar de Statenvertaling, dan begrijpen we nu, wat die betekent: „opdat (aan) al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij aan dezen het eeuwige leven geeft”, d.w.z. wat eerst als een geheel is aangeduid („al wat”), wordt daarna weer opgenomen met „hun” of „aan dezen”. De Vader geeft de gelovigen aan de Zoon als een gemeenschap, als een eenheid, en de Zoon geeft aan de gelovigen ieder het eeuwige leven. Maar laten we daarin vooral geen verder onderscheid zien. Want deze beide onderscheiden handelingen gaan uit van de Vader en de Zoon, die samen in volmaakte eenheid met elkaar te werk gaan. Van die eenheid getuigt immers heel het Schriftgedeelte waarmee we bezig zijn. We kunnen zeggen: de eenheid van de Vader

en de Zoon is waarborg, dat degenen aan wie Christus het eeuwige leven schenkt, een waarachtige gemeenschap vormen, zoals de Vader ze Hem gegeven heeft.

Misschien vindt u dat op deze manier toch wel te veel uit de verbinding van een onzijdig enkelvoud met een manlijk meervoud wordt afgeleid. Daarom lezen we ook nog vers 24 en wel in de vertaling NBG, die hier zeer nauwkeurig (ook verstaanbaar?) weergeeft: „Vader, hetgeen Gij Mij gegeven hebt - Ik wil, dat waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn...”. Eenzelfde afwisseling dus tussen het onzijdig enkelvoud en het manlijk meervoud en in precies dezelfde bewoordingen („hetgeen Gij gegeven hebt”). De Statenvertaling gaat hier uit van een andere overlevering van de Griekse tekst. Zullen we dus alvast maar besluiten om niet te gauw een bepaalde vertaling als de enig juiste *over heel de linie* te beschouwen? Raadpleging van verschillende vertalingen kan heel nuttig zijn. Maar dit even terzijde.

Ter afsluiting nog een citaat, om bevestiging te vinden dat we de verzen 1-6 goed gelezen hebben. Want we zijn niet erg geneigd om zo maar te aanvaarden, dat de eenheid der gelovigen samenhangt met de eenheid tussen de Vader en de Zoon. Zeggen we niet altijd alleen maar: „Opdat zij allen één zijn”, zonder er aan toe te voegen: „zoals Wij”? Welnu, in de verzen 10 : 27-31 vinden we een volkomen parallel met onze verzen. Ook daar

sprekt Jezus zelf, ook daar de verbinding van het onzijdig enkelvoud in dezelfde woorden: „Wat mijn Vader Mij gegeven heeft” en het meervoud van de door Christus bijeenvergaderde gelovigen: „Mijn schapen... volgen Mij”, ook daar: „en Ik geef hun eeuwig leven”, ook daar geldt wat van de Zoon wordt gezegd eveneens van de Vader: „niet rukken uit mijn hand - uit de hand mijns Vaders”, en aan het slot vinden we hier letterlijk de duidelijke bevestiging: „Ik en de Vader zijn één”. Het citaat in zijn geheel luidt:

„Mijn schapen horen naar mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij, en Ik geef hun eeuwig leven en zij zullen voorzeker niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit mijn hand roven. Wat mijn Vader Mij gegeven heeft, gaat alles te boven en niemand kan iets roven uit de hand mijns Vaders. Ik en de Vader zijn één”.

ADRESWIJZIGING

Met ingang van 21 oktober is het adres van de redactie veranderd.

Het adres is nu: Dovenetel 45

8446 SH Heerenveen

tel. 05130-20476.

Liturgische Werkgroep Eindhoven

Het Liedboek

LIED 160 „Tot in het taaleigen toe is dit kerstlied op de melodie van Psalm 118 klassiek” (Comp. p. 148). Voor de benaming „morgenster” (strofe 1) zie Openb. 22 : 16; voor „menslievendheid” zie Titus 3 : 4. Het is een lied met vele duidelijk schriftuurlijke gedachten. De melodie is die van Psalm 118.
Tekst: 3; melodie: 3.

LIED 161 In tegenstelling met het voorgaande is dit Lied in verschillende opzichten onduidelijk: de beeldende taal en de woordspelingen roepen telkens vragen op naar de juiste betekenis ervan. Daarbij komt het niet tot een duidelijke slotsom: waar blijft de vrucht van de opstanding? (strofen 3 en 4).
De melodie is zeer geschikt voor de kerkzang.
Tekst: 1; melodie: 3.

LIED 162 De inhoud van dit Lied wordt het best gekarakteriseerd door het refrein: midden onder u staat Hij die gij niet kent. Deze uitspraak is, afgezien nog van de andere bezwaren die tegen de tekst zijn in te brengen, voor een kerklied onaanvaardbaar. Christus is toch voor de gelovig belijdende kerk niet de onbekende zoals in dit lied wordt gesuggereerd.
De melodie is niet bijzonder geschikt voor de kerkzang.
Tekst: 1; melodie: 2.

LIED 163 Ook dit Lied kenmerkt zich door allerlei dichterlijke en in menig opzicht ongrijpbare uitdrukkingen, vanwege de vele woordspelingen. „Woordspelingen, waarvan de verfijning al bijna bedorven is, als men ze met de vinger aanwijst”, aldus de in dit opzicht voldoende duidelijke typering van de commentator in het Compendium (p. 425). De uitdrukking „in godsnaam” (strofe 5) lijkt ons door het modernistische gebruik wel wat te zwaar belast voor de kerkzang.
De melodie is goed.
Tekst: 1; melodie: 3.

LIED 164 De inhoud van dit Lied is vrijwel bepaald door de in Luc. 2 : 42-52 beschreven geschiedenis van de 12-jarige Jezus. Hier en daar zou mogelijk wel eens een vraagteken te plaatsen zijn, maar nauwgezet lezen en overwegen van de tekst maakt het geheel toch wel duidelijk en aanvaardbaar.
De melodie is eenvoudig en goed.
Tekst: 3; melodie: 3.

LIED 165 De oorspronkelijke dichter van dit Lied (Luther) heeft zijn gedachten betreffende de doop hier op verschillende manieren weergegeven. „Het was bedoeld als een uitleg bij de dogmatiek en had oorspronkelijk de titel „Ein geistlich Lied von unsrer heiligen Taufe, darin fein kurz gefasset, was sie sei, wer sie gestiftet, was sie nütze” (comp. p. 427).
De melodie is wel wat moeilijk, maar alleszins de moeite waard om te leren. „Ze vraagt een volle stem en lange adem en moet zonder haast gezongen worden; voor wie dat doet is het loon groot!” (comp. p. 428).
Tekst: 3; melodie: 3.

LIED 166 Ondanks de toelichting die de dichter heeft gegeven in het compendium (p. 428, 429) blijft dit Lied dermate ondoorzichtig dat het o.i. voor de kerkzang moet worden afgewezen. Enkele duidelijk herkenbare elementen als de aanbidding door de wijzen (strofe 1), de doop in de Jordaan (strofe 2), de bruiloft te Kana (strofe 3) dragen echter niet bij tot de verstaanbaarheid van de tekst.
De melodie is die van Psalm 118.
Tekst: 1; melodie: 3.

LIED 167 Oorspronkelijk is dit Lied bedoeld geweest als een feestlied ter ere van Maria. Daar in de loop der geschiedenis deze viering steeds meer op de achtergrond is geraakt, is daarvan thans in dit lied niets meer te vinden.
Het verhaal van Simeon wordt hier op een zodanig exemplarische wijze behandeld, dat het als kerklied niet aanvaardbaar is. Zo kunnen b.v. in strofe 1: „in uw tempel zien wij u misschien”, in strofe 4: „geef ons de zwane-zang te zingen, ik doe mijn oude ogen dicht” (overigens niet in het origineel

te vinden), als duidelijke illustratie hiervan dienen. Taal en stijl laten voorts ook nogal te wensen over, zoals b.v. in strofe 3 „wees in ons leven luister en licht in onze pijn, en in ons huis en duister de milde zonneschijn” en in strofe 5: „ja, ja, ik mag geloven”.
De melodie is levendig en sierlijk.
Tekst: 1; melodie: 3.

LIED 168 Dit Lied draagt duidelijk de sporen van de tijd waarin het is ontstaan: de tijd van de contra-reformatie en van de 30-jarige oorlog. Uitgangspunt voor de dichter was het gebed voor zijn rooms-katholieke mede-christenen. Hij ontleende dit aan het gebed van een Jezuïet die voor de „dwalende” protestanten had gebeden! (comp. p. 433). De herdichting heeft betrekking op de innerlijk aangevochtenen, de van de kerk vervreemden, de door de kerkelijke praktijken gewonden. (comp. p. 434). Vanwege de onbevredigende taal en stijl voldoet het evenwel niet als kerklied.
De melodie, waarvan de componist niet aanwijsbaar is, is een goede aanwinst voor de gemeentezang.
Tekst: 2; melodie: 3.

LIED 169 „God heeft de mensen voor het licht bestemd, maar zij hebben de duisternis liever gehad dan het licht (Joh. 3 : 19) — dat is het thema van dit Lied. Het is een lofzang op het licht dat in Jezus Christus voor ons is opgegaan. Daarom is het vooral een lied voor de kersttijd.” (Comp. p. 435).
De melodie, waarschijnlijk verkregen door vereenvoudiging van een volkslied uit de 15e eeuw, is organisch opgebouwd en daardoor zeer geschikt voor dit lied.
Tekst: 3; melodie: 3.

A. t.a.v. de tekst der liederen:

- het cijfer 1 bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterk piëtistische inslag;
- het cijfer 2 bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;
- het cijfer 3 als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

- het cijfer 1 voor een niet-aanvaardbare melodie;
- het cijfer 2 voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;
- het cijfer 3 voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

Persschouw

Via het „Hervormd Weekblad” nemen wij een stuk over van dr H. F. Kohlbrugge, destijds gepubliceerd in: „Der Evangelische Sonntagsbode” d.d. 11 maart 1866 onder het opschrift: „Enige gedachten over Gods Woord.” Ds D. v. Heijst vertaalde het en gaf het een plaats in „Het Kerkblaadje” d.d. 20 aug. '82. („Het Kerkblaadje” is het orgaan van de Stichting „Vrienden van dr H. F. Kohlbrugge”). Kohlbrugge geeft hierin op unieke wijze aan wat de betekenis en de functie van het Woord is!

Hier volgt het bedoelde stuk van Kohlbrugge:

„God, de Here in de hemel, vergeet niets van al wat Hij de Zijnen

hier op aarde in Zijn Woord belooft, en nog veel minder kan Hij henzelf vergeten! Dat Gij aan mij en al de Uwen gedenkt, hoe verlaten zij zich ook gevoelen — zegt dát niet Uw Woord?

Hier is mijn provisiekamer, waar ik óók de oorzaak van mijn honger en kommer, namelijk mijn zonden, weggenomen zie; hier wordt mijn honger gestild, en op elke schotel waarop het manna voor mijn ziel ligt, lees ik met de ogen mijns harten het opschrift: „De ellendigen zullen eten en verzadigd worden! Komt en smaakt, hoe goed de Here is!”

Hoe word ik hier bij het gevoel van al mijn dorst naar Gd, naar de levende God, gelaafd uit de levensstroom! Hier is de wijnkelder, waar Hij die mij liefheeft, mij binnenleidt, omdat Hij mij liefheeft. Als ik het allerbedroefdste ben, geeft Hij mij met vreugde water te scheppen uit deze bron des heils.

Mijn Koning en mijn God, Israëls eer en heerlijkheid, omgord mij met kracht en moed; dan neem ik, hoe wel ik zo heel klein en onaanzienlijk ben, uit Uw beek een gladde steen en slinger die Uw vijand, die Uw Naam hooit, naar het schaamteloze voorhoofd.

Als een vuur is Uw Woord: het zet

mijn hart in vlam, brandt er alle bekommernis uit weg en verwarmt mij, verkleumde. Als een hamer is Uw Woord: het verbrijzelt al mijn beenderen; daarna breekt Gij met Uw goede, troostrijke woorden mijn harde hart.

O, Uw Woord is toch slechts een Woord voor zieken en bekommerden, voor hen die hevig aangevochten worden vanwege hun zonden. Bij hen gaat het heilbrengend naar binnen met een eeuwig-blijvende werking.

Mijn hart houdt U Uw Woord voor; Uw beloften heb ik niet vergeten. Neen, ik kan ze nimmer vergeten. Here, ik wacht op Uw heil. Gods woorden zijn immers niet slechts wóórden, maar het zijn alle tezamen wezenlijke, werkelijke daden. Ze brengen tot stand, wat ze getuigen. Onopvallend staan ze daar — o zo gering — op het papier. De wereld veracht ze, de vermetele versmaadt ze, de hardleerse let er niet op. Maar toch, hoe worden ze van dag tot dag alle waar bevonden, en hoezeer bewijzen ze hun grote macht zowel in het bestraffen als in het belonen! Een mens kan dag aan dag de Bijbel lezen, die haast van buiten kennen en veel daarover discussiëren en prediken, en toch Barnabas stellen boven zijn Koning. Dat doet het onverbroken hart dat Koning Jezus niet over zich koning wil laten zijn. Neen, het laat zich door duivel en wereld telkens weer vasthouden en vastbinden. Dan sluit men het geweten toe met het Woord, en men wordt zonder het te weten verhard, men is in de duisternis neergestoten en liegt zich met behulp van het Woord wat voor. Maar er is toch geen vrede; het Woord laat zich niet om de tuin leiden.

Het Woord leert ons zulke dingen en handhaaft ze, die ons verstand te boven gaan en onze wil en lieve lust aan het schandhout slaan. Het heeft echter altijd gelijk en vooral al wat het getuigt, ook over mij en u getuigt, heeft het Woord alle grond en oorzaak. Al wat het spreekt staat wel degelijk met elkaar in verband en stemt in alle opzichten met elkaar overeen. Het laat zich niet oordelen door mensen. Duister en onbegrijpelijk blijft het voor wie het Woord weerstaan en zich erover heenzetten, terwijl zij niet willen weten hoe grote zondaren ze zijn. Maar voor hen die naar recht en licht, die naar Gods waarheid vragen, wordt het hoe langer hoe meer een licht, een leidster. Gij, Here, zijt mijn Herder en ik ben Uw schaap! O, hoe vertroosten mij Uw stok en Uw staf! Met deze staf raak ik allen en alles aan, vooral in de duisternis.

Dit Woord is mijn richtsnoer voor heel het leven, de maatstaf voor alle werken ermee te beoordelen. Dit Woord is het zwaard van mijn Koning en het zwaard des Geestes, waarmee ik, als Hij het hanteert,

al mijn, dat is: Zijn vijanden, aan stukken houw.

Maar is het wel Gods Woord? Hoe zou iemand ooit op deze vraag komen, als het niet werkelijk Gods Woord was?

Welnu, geloof het of geloof het niet — het is tóch Gods Woord. Het laat zich niet naar uw welgevallen en niet naar dat van mensen buigen of breken. Het werpt alle kwaadwillige verachters overhoop. Het is aan alle plaatsen. Waar het komt, moet het rumoer teweegbrengen; het neemt de vrede weg, om eeuwige vrede te brengen. Het laat zich niet bedwingen, het loopt snel en laat zich niet in zijn loop stuiten — Hoezeer duivel en wereld ook tegen dit eenvoudige Woord gekant zijn, toch moeten zij het laten staan.

Hoe lieflijk is het Woord! Het maakt de kinderen er hoe langer hoe begeriger naar, het wordt voor de eenvoudigen nooit te veel, zodat ze er genoeg van krijgen.

Welk een lusthof hier, waar ik alles voor mij zie groeien, als het mij bang is, omdat er bij mij niets groeit!

Het blijft dagelijks toegaan naar Uw Woord, want alles moet U dienstbaar zijn."

Amen.

—o—

Wie echt in het geloof leeft maakt kennis met de macht en de overmacht van het Woord van God! Hij kan die Bijbel niet lezen als een oud boek, dat hem verder niets doet. Hij leert niet alleen zingen ván en úit het Woord, maar in de eerste plaats zingen vóór het Woord! Die laatste woorden zijn ook van Kohlbrugge als hij het elementaire van de vrees van Gods Naam onder woorden brengt. Dat houdt zonder meer in, dat de mens kapituleert voor wat de HERE belooft en voor wat Hij eist. Zo functioneert dan van de kant van Gods kind het Verbond der verlossing. Maar dan dienen wij de Bijbel te kennen en te bestuderen! Anders weten we in de verste verte niet waarover we het hebben. Dan worden we dwaallichten hoe goed we aanvankelijk ook op bepaalde geestelijke lectuur zijn ingespeeld. Ik denk hierbij tot slot aan het woord van C. H. Spurgeon: „Ik zou graag alle boeken, die geschreven werden, goede en slechte, gebedenboeken en preken en gezangboeken en welke dan ook tot een geweldige berg opgestapeld zien roken zoals vroeger Sodom, wanneer het lezen van deze boeken u afhoudt van het Bijbel lezen". Deze scherpe woorden van de destijds engelse prins der predikers hebben niets van hun aktualiteit verloren!

O. Mooiweer, Enschede

Kerknieuws

Beroepen te Alkmaar en Zaanstreek-Centrum: P. J. H. Krol, kand. te Nieuwekerk a.d. IJssel.

Alphen a.d. Rijn — Kandidaat M. de Jong heeft het beroep naar Alphen aangenomen.

Katwijk e.o. — Scriba (m.i.v. okt. '82) M. van Rijn, Pr. Bernhardlaan 99, 2224 VE Katwijk, tel. 01718-14783. Preekvoorziening: Mej. J. E. Berkhof, Treubstraat 94, 2221 AP Katwijk, tel. 01718-25159.

Zwolle - Vakantie Bijbelschool — Dit jaar is in Zwolle weer een V.B.S. gehouden van 19-22 oktober. Deze keer voor het eerst in de Noorderkerk; het kerkgebouw van de Chr. Geref. gemeente.

Het thema was: „God houdt van jou". Rondom dit thema werd elke dag een bijbelverhaal verteld, met de overhead-projector als hulpmiddel. De werkjes die de kinderen maakten, sloten hierbij aan.

Twee teksten werden op een speelse manier aangeleerd: Jes. 4:13 en Joh. 3:16.

Verder is er veel gezongen. De derde dag vertoonde Harmke Visscher dia's over haar werk in Soedan. Zij werkt daar bij de leprabestrijding en brengt daar het evangelie.

De inhoud van de kolenkit (ruim f 400,—) was dan ook voor haar.

De laatste dag was er poppenkast; tot groot genoegen van de kinderen. Ter afwisseling zat elk kind dit jaar op een verrassingsplaats en kreeg een lampion mee naar huis.

Een speciale V.B.S.-bus reed door Zwolle en stopte op drie plaatsen in de stad.

De helft van het aantal kinderen maakten van deze bus gebruik.

Het aantal kinderen dat de bijbelschool bezocht, ligt tussen de 160 en 200.

De kinderen waren uitgenodigd via folders op scholen verspreid. Verder is er propaganda gemaakt via de clubs, plaatselijke bladen, wijkkrantjes en raambiljetten.

Het aantal medewerkers lag tegen de 80. De V.B.S. wordt georganiseerd namens de evangelisatiecommissies van de Ned. Geref. en de Chr. Geref. Kerk.

Regio Schiedam — Kort verslag van de vergadering van de regio Schiedam, gehouden op 28 oktober 1982 te Barendrecht.

Namens de roepende kerk van Barendrecht opent ds H. Smit de vergadering. Hij leest Openb. 1 vers 9-29 en gaat voor in gebed.

Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. De broeders worden welkom geheten. In het bijzonder ds A. H. Algra die voor het eerst in deze regio aanwezig is. Ook br. P. J. H. Krol wordt hartelijk welkom geheten in verband met zijn praeparatoir examen.

Voor het examen begint, worden eerst de vereiste stukken overlegd: 1. Bewijs van goede voltuiging kandidaats examen aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn; 2. Attestatie omtrent leer en leven, afgegeven door de kerk te Overschie. Beide stukken worden in orde bevonden.

Br. Krol geeft uiting aan zijn begeerte, waarom hij dienaar des Woords wil worden. Hierna houdt hij een preek over Jeremia 45.

Aangezien dat er een verzoek was om de bespreking van het examen in een besloten vergadering te doen plaats hebben, gaat de vergadering in besloten zitting verder. Er zijn geen bezwaren om het examen voort te zetten.

De vergadering gaat verder met het onderzoek naar bekwaamheid en kennis in de volgende vakken:

- Uitleg Oude Testament door ds L. W. G. Blokhuis;
- Uitleg Nieuwe Testament door ds A. van Leeuwen;
- Geloofsleer/Inhoud belijdenisschriften door ds H. Smit;
- Inhoud Heilige Schrift door ds A. H. Algra.

De vergadering deelt aan br. Krol mede, dat hij met vrijmoedigheid hem toelaat om te staan naar het ambt van dienaar des Woords. Hij wordt door de vergadering van harte gefeliciteerd. Br. Krol betuigt zijn instemming met de belijdenisschriften en belooft dat hij in zijn arbeid in overeenstemming met deze geschriften zich zal gedragen.

De kerk van Maassluis wordt aangegeven als roepende kerk voor de voorjaarsvergadering, die gepland wordt op 28 april 1983.

Nadat ds Blokhuis gedankt heeft voor deze vergadering, sluit de praeses de vergadering.

Het adres van kand. P. H. J. Krol is: 's Gravenweg 310, 2911 BM Nieuwekerk a.d. IJssel.

Nieuws uit breder kring

Werkkampen in Oost-Afrika — In de zomer van 1983 willen we weer een werkkamp van een maand houden in Kenia en een in Oeganda. Het wordt georganiseerd op verzoek van mensen uit protestants christelijke kerken daar. Waarschijnlijk zal het werk o.a. bestaan uit bouw- en reparatiewerkzaamheden in en rond kinderhuizen.

Voor meer informatie of opgave voor de informatiedag op zaterdag 20 november 1982 in Amsterdam: Yvonne Strikwerda of Jurjen Tak, Andreas Bonnstraat 44-III, 1091 BA Amsterdam, tel. 020-940926.

Ontmoetingsdag BMZG — Op zaterdag 13 november zal de volgende ontmoetingsdag van de Bijbelse en Medische Zendingsgemeenschap gehouden worden in het gebouw van de Reformatorische Bijbelschool, Krakelingweg 10 te Zeist.

Over deze dag zal Nishi Sharma uit India spreken over „De overdracht van het Evangelie in een andere cultuur”, wat hij ook zal illustreren aan de hand van een klankbeeld. Mw. Yvonne Dorey, personeels-sekretaris, uit Londen zal informatie geven over de beste manier van „Oriëntatie en

voorbereiding voor het zendingswerk”.

Daarnaast hoopt de algemeen sekretaris ds W. J. Bouw te spreken over „Nieuwe ontwikkelingen binnen het zendingswerk”.

Tevens zullen de echtparen A. Breedveld-Klop en B. van Wijhe-van Ommen op deze bijeenkomst afscheid nemen vanwege hun aanstaand vertrek naar Nepal.

Aanvang van de ontmoetingsdag is 10.00 uur.

~~~~~

De HERE schonk ons een dochter en zusje.

Wij noemen haar

Willempje Aletta

naar

Willempje Eenkhoorn-Post
(1890-1932)

en

Alette Veefkind-van Bommel
(1868-1952)

J. H. Veefkind

Y. Veefkind-Eenkhoorn

Koos Dik Annet Passchier

Krommenie, 7 november 1982
Whitestraat 7

~~~~~

Als U een camping zoekt,
waar U als christen Uwzelf
kunt zijn,
kom dan met Uw gezin
of groep naar

**Evangelische Camping
„t BELOOFDE LAND”.**

Reserveringen vanaf 3 jan. 1983.

Bosweg 17 - 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429 - 2942.

**Vriendelijk verzoek om uw
ADVERTENTIES
SCHRIFTELIJK
OP TE GEVEN!!!**

Uiterlijk dinsdagmorgen, 10 uur, dient de tekst in ons bezit te zijn. Foto's en tekenwerk voor het maken van cliché's dienen 1 week voor de plaatsingsdatum ter drukkerij te zijn.

„Barmhartig en genadig is de Here
lankmoedig en rijk aan goedertierenheid.”
Psalm 103 - 8

Heden ontsiep in haar Heer en Verlosser onze lieve moeder, schoonmoeder en onze oma

Margaretha Johanna Mackloet-van Prooijen

sinds 1969 weduwe van Simon Pieter Mackloet,

in de leeftijd van bijna 87 jaar.

's-Gravenhage: S. P. Macleod
J. Macleod-Goedbloed

Voorschoten: G. Nugteren-Mackloet
J. Nugteren
Margreet
Mieneke
Siem

Rotterdam, 7 november 1982

Huize „Borgsate”, Meidoornsingel 181

Correspondentie-adres: Strawinskilaan 15, 2253 CH Voorschoten

De bijzetting in het familiegraf heeft inmiddels plaatsgevonden.

De HERE heeft tot Zich genomen onze lieve moeder en oma

Jantina Willemina Kamerbeek-Gogh

weduwe van Hendrik Kamerbeek,

op de leeftijd van 87 jaar.

*Zij verlangde heen te gaan en met
Christus te zijn.*

De HERE heeft haar wens vervuld.

Amersfoort: Reina Kamerbeek
Amersfoort: Greet en Aris Ruitenbeek
Amersfoort: Tonny en Cor van Muijen
Kampen: Jan en Wil Kamerbeek
Klein- en achterkleinkinderen

3816 BM Amersfoort, 5 november 1982
Hogeweg 81

De bijzetting in het familiegraf heeft inmiddels plaatsgevonden op „Rusthof” te Amersfoort.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

**Kerknieuws en berichten over
kerkelijke/christelijke activiteiten
te zenden naar:**

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen
van abonnementen: uitsluitend
bij de administratie.
Abonnementen kunnen
ieder moment ingaan, doch
slechts per 31 december
eindigen. Opzeggen uiterlijk
tot 15 november.

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan 71,
2104 VC Heemstede.
Tel. 023-285825.

**Geef
een
(kinder)
bijbels
antwoord!**

Kinderen vragen naar de waarheid.
Daarom woedt juist om hen een hevige
geestelijke strijd. Ook in Oost-Europa.
Laten wij hen het evangelie in handen
geven. In de vorm van een kinderbijbel.
Stichting „Antwoord” (al 10 jaar werkzaam
in het Oostblok) wil er 100.000 kinderbijbels
heen brengen. Namens u. Prijs per
exemplaar: f 20,— (inclusief vervoer).
Als u nou eens één kind antwoord gaf...
Antwoord op de vraag naar de waarheid.

GIRO 1166

**stichting
antwoord**

Comite van aanbeveling:
Prof. Dr. J. van Bommel
Nel Benschop
Henk Biondijk
Corrie ten Boom
Gert Doornenbal
Prof. Dr. C. Graafland
Gien Karssen

Postbus 198 4700 AD Roosendaal